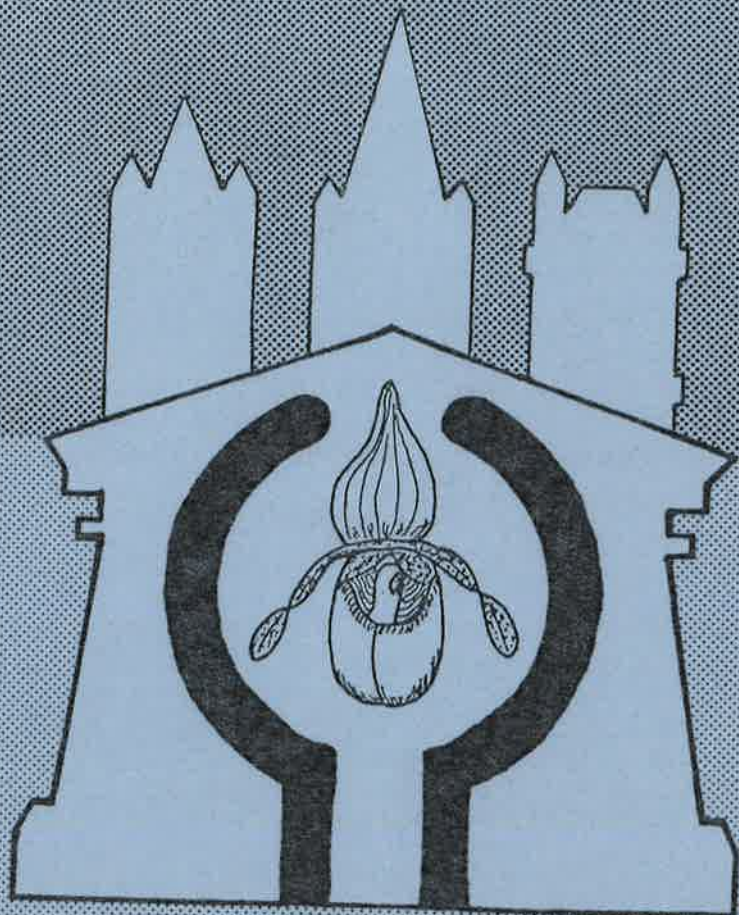

DE VRIENDEN VAN DE PLANTENTUIN GENT

Driemaandelijks tijdschrift.

Tweede jaargang. - N°2 JUNI 1983.

redaktie :

dh rn. Prof. Dr. Van der Veken
De Permentier Christ
Clement Frans
Plus Marcel

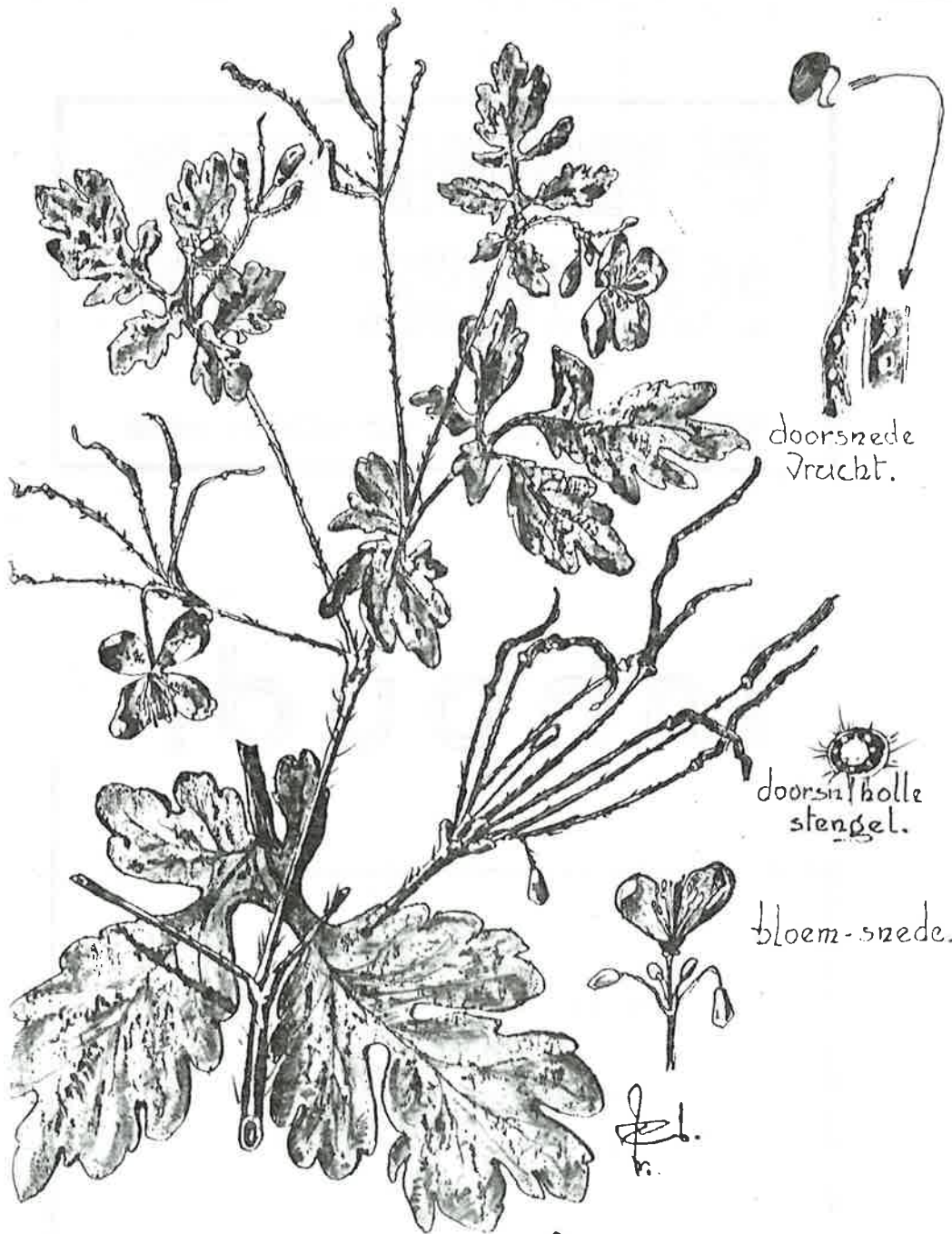
DE VRIENDEN VAN DE PLANTENTUIN GENT

DRIEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT

TWEDE JAARGANG N°2 JUNI 1983

ï n h o u d :

STINKENDE GOUWE	b1z. 26
RAMEE	32
HET ARBORETUM VAN TERVUREN	37
ACTIVITEITEN	45

STINKENDE ROUWE.

stinkende gouwe

Stinkende gouwe behoort tot de familie van de papaverachtigen (Papaveraceae). Het is een overblijvende plant die algemeen voorkomt op woeste grond, in struikgewas, aan waterkant, in loofbossen, op muren en onder heggen, meestal op vochtige koele plaatsen.

Deze plant heeft een dikke, aan de binnenzijde oranjegele, onplezierig ruikende wortelstok, waaruit de rechtop groeiende stengels opschieten. De stengel is cilindrisch, vertakt, behaard, licht brekend, knopig en met geeloranje melksap. De zachte bladeren zijn geveerd of diep veerdelig, grof gekarteld, van boven licht groen, van onder blauwig groen. De goudgele bloemen, gegroepeerd in langgesteelde eenvoudige schermen, bestaan uit 2 snel afvallende kelkblaadjes, 4 in de knop opgerolde, later kruisgewijs uitstaande omgekeerd eivormige kroonbladeren; talrijke meeldraden en een enkele stamper met tweelobbige stempel.

Uit het vruchtbeginsel ontwikkelt zich een 3 à 4 cm lange houwachtige doosvrucht welke later van onder naar boven zal openspringen.

De zaden hebben een olie bevattend aanhangsel, waar mieren dol op zijn. Door het wegslepen van het begeerde zaadje zorgen ze voor verspreiding van de plant.

De plant is ongeveer 20 à 80 cm hoog en bloeit van april tot september.

Alhoewel de plant tot dezelfde familie behoort als de klaproos, zou men alleen kunnen zeggen dat de bloemen op elkaar gelijken door o.a. de 2 afvallende kelkblaadjes. De viertallige bloemkroon doet eerder denken aan de kruisbloemigen, alsook de vruchtjes, die geen slaapbol-

len maar wel langwerpig rond zijn, net als de hauwtjes van de cruciferen.

Mogelijks is de geslachtsnaam *Chelidonium* afgeleid van *coelidonium*, wat betekent = geschenk van de hemel; *celi* (*coeli*) = hemel en *donium* = gave, wat we ook weer terug vinden in één van de Duitse volksnamen : *Himmeligabe*.

Coelidonium is ook de naam die de middeleeuwse alchemisten aan de plant gaven : *Goudkruid* (*Stinkende gouwe* = *Stinkend goudkruid*).

Volgens anderen zou de benaming afkomstig zijn uit het Grieks (*chelidon* = *zwaluw*) omdat de plant bij de aankomst van de zwaluwen zou beginnen bloeien en verwelken bij hun trek naar het zonnige zuiden. *Majus* betekent = groot, omdat men in de oudheid onderscheid maakte met *Chelidonium minus*, waarmede men toen het *Speenkruid* bedoelde.

In het Frans spreekt men van *Chélidoine*; in 't Duits : *Shöllkraut*; in 't Engels : *Tetterworth* of *Great calendine* en in 't Italiaans zegt men *Celidonia*.

In onze streken heeft het talrijke volksnamen, zoals *celiadone*, *celedon*, *salidone*, *seliadoine*, *vergouw*, *wortekruid*, *vergefkruid*, *ogenklaar*, *gele gouwe*, *hondkruid*, *gouwwortel*, *wrattenkruid*, *wrattekroet*, *zwaluwkruid*, *schelkruid*, *schiewortel*, *schildkruid*, *vuurkruid*, *goudkruid*, *geulkeswortel*, *vuurkruid*.

Naast het feit dat *Stinkende gouwe* slechts bloeit als de zwaluwen hier zijn, zouden deze laatste ook de ontdekkers zijn van deze plant. Aan hun blinde jongen zouden ze met behulp van de plant het gezichtsvermogen geven. Dit wordt reeds vermeld door de Duitse schrijver Conrad van Megenberg in zijn eerste natuur-historie boeken: "Wenn den jungen swalben diu äugel wê tuont, sô pringt indiu muoter ain kraut, haizt celidonia, daz ist schellkraut, wan daz ist guot zuo den augen", d.i. : Als de jonge zwaluwen pijn in de ogen hebben, dan brengt de moeder hun een kruid, *celidonia* geheten, dat

is schelkruid, want dat is goed voor de ogen! Is dit de basis van zijn volksnaam "zwaluwruid"?

In zijn boek "De leer der tekens", heeft Paracelsus, door studie van de medicinale teksten van zijn voorgangers, een systeem ontworpen, de signatuurleer, waarbij uit de vorm, de reuk en de smaak, de geneeskrachtige werking wordt afgeleid. "Der liebe Gott hat ein jedes Ding zu dem bezeichnet, wozu es gut ist." Zo besloot hij dat de gele kleur van het melksap en de bloemen, zouden wijzen op het gebruik van de plant bij geelzucht.

"Welke mynsche de Geele sucht hefft, de drinke von desseme Krude" (Hortus Sanitas, XVde eeuw) Reeds van bij het begin van de Chinese beschaving zien we dat het oranjegele melksap gebruikt wordt voor het wegbranden van wratten (=wrat-tenkruid). Het werd vroeger ook aanbevolen bij lever- en galklachten.

In de Middeleeuwen staat het gebruik tegen oogziekten centraal. In een middeleeuws medisch leergedicht van de beroemde geneeskundige school te Salerno (Italië) waren ook enkele regels aan deze plant gewijd :

" Schelkruid is voor de ogen gezond,

" Dit maken ons de zwaluwen kond."

(vrij uit het latijn vertaald)

We wijzen op "Schelkruid" en het weder vernemen van de zwaluwen.

Broeder Thomas schrijft het ook : "...teghens die schelle of vlecke in oghen dan doch (doe) dat sap daer in."

We vinden telkens de woordstam scelle of schel. In het oud Hoogduits vinden we bv ook scellarwurz, schellinewurz. Dit wordt in verband gebracht met het Oudhoogduitse werkwoord: sceljan in de betekenis van scellen, schellen, t.t.z. afschillen, afkrabben.

Er zijn bepaalde oogziekten waarbij door vertroebelen van het hoornvlies, het gezichtsver-

mogen bijna volledig verloren gaat. Door het gebruik van "Schelkruid" werd het hoornvlies "afgeschild" waardoor de patiënt weer beter kon zien. Spreken we ook niet van "de schellen van zijn ogen zijn afgevallen" bij iemand waarvande ogen plots opengaan, hij een betere visie krijgt over bepaalde zaken.

Stinkende gouwe had ook de naam tanden en kiezen los te zetten. Zó is de anekdote gekend waarin koningin Elisabeth I, die een zeer slecht gebit had, (een Spaans ambassadeur aan haar hof vergeleek haar tanden met parels, maar dan zwarte) een zeer pijnlijke kies niet wilde laten trekken. Eén van de lijfartsen druppelde in het gat van de kies enkele druppels stinkende gouwesap. Na een tijdje kon de koningin haar kies zelf met de vingers uittrekken.

Is het gebruik van Stinkende gouwe redelijk goed gekend, doch is het raadzaam en verstandig niet zomaar op eigen goeddunken te gaan experimenteren, maar even de dokter te raadplegen en alleen op medisch voorschrift inwendig te gebruiken, ook nooit op open wonden. Stinkende gouwe is een plant welke in de volksgeneeskunde veelvuldig gebruikt wordt, maar in de wetenschappelijke geneeskunde ten onrechte verwaarloosd wordt, buiten in de homeopathie.

De gebruikte delen van de plant zijn voornamelijk de wortel (ziekten van lever en gal), de bladeren en het verse melksap (vóór de bloeitijd) en de bloem (schildklier)

Door de samengesteldheid van de werkzame bestanddelen, is Stinkende gouwe een middel geweest ter bestrijding van allerlei ziekten. Wetenschappelijk verantwoord schijnt alleen het gebruik tegen geelzucht, galblaasziekten, bepaalde oogziekten en het uitwendig gebruik van het melksap tegen wratten, likdoorns en eeltknobbels.

Ze komt praktisch niet voor in moderne pharma-

copeeën, alleen in de homeopatische.

Als we weten dat Stinkende gouwe familie is van de Klaproos en de Slaapbol, waar ook een melksap gevonden wordt, dan zal het zeker niet verwonderen dat we hier ook stoffen zullen vinden die op elkaar zullen gelijken. Die alkaloiden worden in de pharmacologie onderverdeeld in 3 grote groepen : de morfine-, de codeïne- en de protopine groep. Bij de Stinkende gouwe behoort tot de eerste groep de chelidonine en homochelidonine (= werken narcotisch, verlammen de gevoelszenuw); tot de tweede de sanguinarine (=werken nauwelijks narcotisch, maar verlammen het ruggemerg); tot die van de derde groep behoren de protopine en allorkryptopine (= werken zwak narcotisch en verlammen de gevoelszenuw).

Dan bevat de plant nog in zeer kleine hoeveelheid het alkaloïde chelerythine dat bij het drogen verdwijnt. De gele kleur van het melksap is veroorzaakt door berberine.

Bij inwendig gebruik schijnt juist dat chele-rythine, dat elke anaesthetische (gevoelloosmakende) werking mist, het giftige principe te zijn. Het veroorzaakt diarree, braken en is een spiergift dat spierstijfheid veroorzaakt. Het vergiftigingsbeeld verloopt als volgt:ontsteking van mond en keel, misselijkheid, braken, maagpijn, diarree, urinedrang en dood door ademverlamming. De behandeling tegen deze vergiftiging is zoals tegen morfinevergiftiging. Het alkaloidemengsel bezit diverse therapeutische eigenschappen. Voornamelijk wordt het in 't algemeen kalmerende, galafdrijvende en krampstillende eigenschappen toegewezen.

Stinkende gouwe is een plant met vele geneeskrachtige eigenschappen, maar waar men wel moet mede opletten bij ondeskundig gebruik!

Opgezocht en samengebracht door

Plus M.

♀ BLOEM

VRUCHT

BLAD +
BLOEIWIJZE.

♂ BLOEM.

RAMEE, BOEHMERIA NIVEA.

ramee

Bij het lezen van het artikel over de Brandnetel in vorig nummer kwam bij mij plotseling de gedachte op aan een andere Urticaceae : ramee. Vanwaar dit verband? Enige jaren geleden zocht ik gegevens op i.v.m. de geschiedenis van de gasverlichting.

Dit speurwerk bracht mij tot in de Korianderstraat te Gent, waar er een fabriek is voor nijverheidsbranders met gas. Na een heel sympathiek onthaal door de eigenaar mocht ik even een kijkje nemen in de privé-collectie van vroegere gaslantaarns. Heel gemoedelijk vertelde hij mij dat men met gas alleen geen licht kan verkrijgen. Munckelers, de uitvinder van de gasverlichting, had daar iets op gevonden. Hij liet een zeer fijn dopje breien uit natuurzijde. Dit "kousje" werd daarna in een bad van thorium-nitraten (99%) en ceriumnitraat (1%) gedompeld. Men voegde daarbij nog een hardingsprodukt, aluminiumnitraat en magnesium. Na het drogen werd het breiweefsel aan de binnenkant weggebrand zodat alleen het Chemische gedeelte overbleef. Zo'n "kousje" is wel zeer broos. Men plaatste dat over de gasuitlaat in de lantaarn. Liet men dan het gas ontbranden, dan verspreidde zich een fel wit licht doordat het kousje begon te gloeien.

Maar natuurzijde is zeer duur, en daarom liet men op grote schaal "kousjes" breien van rameevezels waaruit ook Chinees neteldoek gemaakt wordt.

De ramee-plant is een verwante van de brandnetel, familie van de Urticaceae, de wetenschappelijke naam van de uit Z.W. China stammende ramee is *Boehmeria nivea* (L.) Gaudich. Het tropische en subtropische genus *Boehmeria* groepeerd wel 100 soorten waaronder ramee (ook wel Ramie of Chinees gras).

BESCHRIJVING :

Het zijn wortelstokplanten met 2 - 2,5 m hoge stengels die de fijne, sterke en verspinbare bastvezels bevatten.

De gesteelde bladeren staan verspreid en hebben aan de basis steunblaadjes. In de opperhuid zitten uitstekende harde knobbeltjes (cystolieten). De onderzijde van de bladeren is sterk behaard.

De bloempjes zijn groenig, regelmatig en eenslachtig en zitten dichtopeen in kluwens. De plant is eenhuizig. Het bloemdek bestaat uit 4 - 5 kelkbladachtige lobjes. De mannelijke bloemen hebben 4 - 5 meeldraden, omhooghangend en in de knop naar binnen gebogen. Bij rijpheid strekken ze zich plots en verspreiden ze hun stuifmeel. De vrouwelijke bloemen hebben een bovenstandig, eenhokkig vruchtbeginsel, waarin zich één rechtopstaande basale zaadknop bevindt. Er is één stijl. De vrucht is gewoonlijk een droog nootje, waarin het zaad met een rechte kiem zit, omgeven door veel vetzig kiemwit. De zaden hebben een diameter van ongeveer 0,5 mm.

CULTUURGEBIED :

Ramee wordt bijna uitsluitend verbouwd in het zuiden en het oosten van Azië.

De aangeplante soorten zijn *Boehmeria nivea* of de witte ramee uit China en *Boehmeria utilis* (= *B. nivea* var. *tenacissima*) of groene ramee uit India.

Het is vooral de eerste soort die het meest

verbouwd wordt daar ze beter tegen temperatuurverschillen kan. Daardoor kan ze zelfs in de openluchtverzameling van de Plantentuin overleven, en U kan de plant daar dan ook bekijken. Ze komt uit China, 't voorgebergte van Yunnan, en werd reeds in Oost-Azië vóór het katoen gekweekt.

Slechts in de 18de eeuw werd ze ingevoerd in Europa langs plantentuinen en van hieruit dan in cultuur gebracht naar N-Afrika, N-Amerika, Brazilië en de Philipijnen.

Het is echter China dat, en dit sinds honderden jaren reeds, de grootste producent blijft (±90%). De andere zijn voornamelijk: Brazilië, Japan, Philipijnen, Taiwan, Cambodja, Korea en ook nog een paar kleinere culturen in Argentinië, Peru, Spanje en Sicilië.

Het vermoeden dat de Egyptenaren ramee kenden en gebruikten voor het inwikkelen van hun mummies, is onjuist gebleken.

ECOLOGIE :

Het klimaat beïnvloedt sterk de opbrengst. In warme en vochtige streken kunnen 5 tot 7 sneden, waarvan de eerste waardeloos is, per jaar geoogst worden. De ramee vraagt een vruchtbare nogal losse, diepe, goed doorlatende en humusrijke bodem die het water goed ophoudt. Regelmatig moet er bijbemesting gegeven worden, voornamelijk stikstofverbindingen. Andere onderhoudszorgen zijn zeer miniem: een paar malen wieden bij jonge aanplant volstaat. Zelden wordt het gewas vermenigvuldigd door zaad. In de gewone teelt gebruikt men als plantmateriaal stukken van de goed verhoutte wortelstokken.

Het telen is, voornamelijk in China, een arbeidsintensief bedrijf. Praktisch alles gebeurt nog door handenarbeid. Op zulke plantages staan ± 90.000 planten per ha. Om de 10 jaar worden alle planten vernieuwd. In andere streken zal

het slechts om de 20 jaar gebeuren.

OOGST EN GEBRUIK :

Na behandeling kan men slechts 2% droge vezels bekomen. De gedroogde bladeren geven een smakelijk en eiwitstoffenrijk veevoeder.

De behandeling van de stengels, is nogal ingewikkeld en tijdrovend. Dit is dan ook de reden waarom de ramee-cultuur geen grotere verspreiding gekend heeft.

Volgens aloude gewoonten werd de vezel bekomen door de stengels te kneuzen en te ontschorsen: de repen welke op deze wijze ontstonden werden daarna gekamd. De vezelbundels zijn in de handel bekend onder de naam "China-grass"

De rameevezel bestaat bijna geheel uit zuivere celstof en is één van de langste plantaardige vezels en ook één der stevigste. De gebruikte vezellengte is 120 à 250 mm lang en ligt aldus ver voor op de vezels van katoen (12 à 65 mm), jute (1 à 5 mm) of sisal (2 à 5 mm).

Ze bevatten 69% cellulose en 13% hemicellulose, zijn zeer vochtopslopend ($\pm 20\%$) en waterbestand. Het weefsel is hierdoor niet nataanvoelend en werkt zeer afkoelend, kan gebleekt en geverfd worden en is bovendien zeer sterk.

Vandaar ook het gebruik voor en bij linnen- en ondergoed, bedlakens, muskiet- en visnetten, grof fluweel, tapijtwerk, filterdoeken, keukenninnen, brandweerslangen, valschermmriemen, papier (bankbiljetten), ook als pakking voor assen van sommige scheepsmachines.

De gesponnen draad is 8maal sterker dan katoen. Gezien zijn hoge kostprijs en de moeilijkheden bij de verwerking, is ramee geen ernstige konkurent voor katoen; de produktie bereikt slechts 0,5% van die van katoen..

Toch verwacht men in de toekomst een groter verbruik van ramee, eens de technische problemen, voor het gemakkelijker vrijmaken van de vezels, opgelost zullen zijn.

Van Vlemmeren Monique.

het arboretum van tervuren.

INLEIDING.

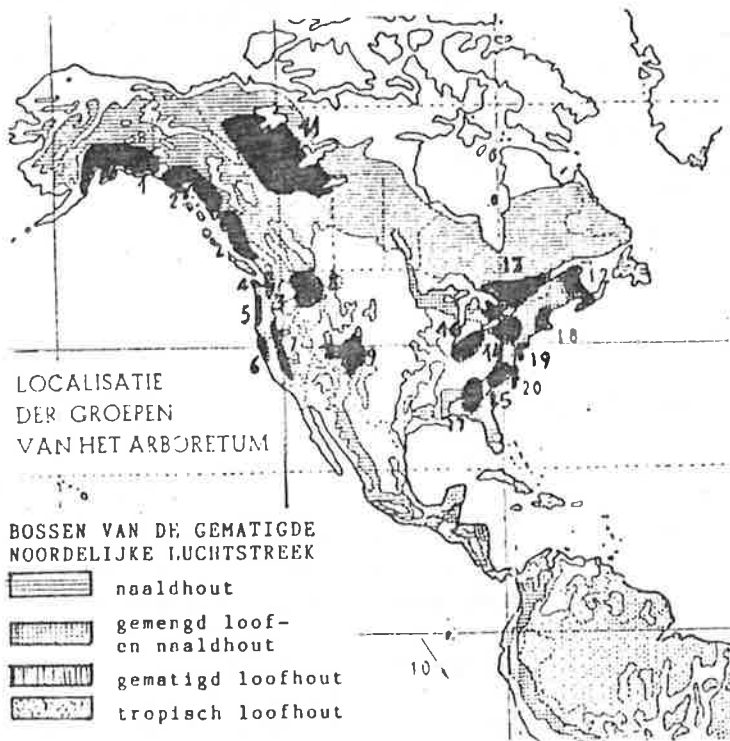
Het Arboretum van Tervuren is gelegen tussen het Zoniënwood en het Park van Tervuren, in het Capucijnenbos.

Het Capucijnenbos, vóór de oprichting van het Arboretum een eikenbos, dankt zijn ontstaan aan herbebossingswerken die rond 1875 werden uitgevoerd op akkergronden, zelf afkomstig van ontginningen in het Zoniënwood, die stilaan door de landbouw werden verlaten.

Het plan voor de oprichting van het Arboretum is afkomstig van Prof. C. Bommer (U.L.B.).

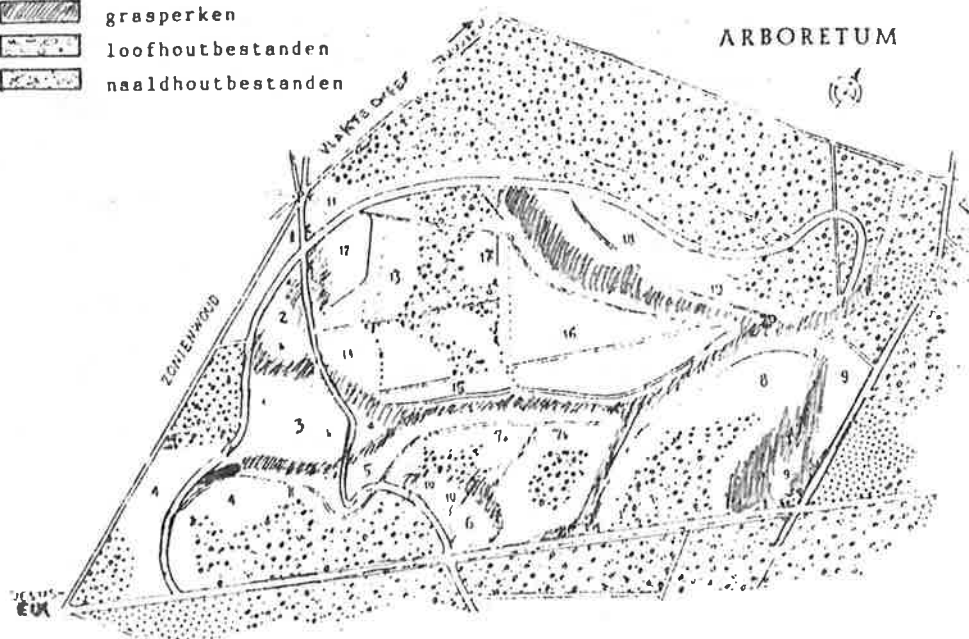
Toen Leopold II in 1900 het Capucijnenbos als gift afstond aan de Koninklijke Schenking, kon met de oprichting van het Arboretum worden begonnen. De eerste aanplantingen gebeurden in 1902. Ze werden in het bestaande eikenbos ingeplant en naarmate ze opgroeiden werd het omringende bos geroid.

Het Arboretum van Tervuren is een geografisch en een dendrologisch arboretum, dit in tegenstelling tot een systematisch arboretum (vb te Groenendaal). In een systematisch arboretum zijn percelen aangeplant met telkens een homogeen bestand van één soort. Hier echter zijn de percelen beplant met verschillende boomsoorten, die een zo natuurgetrouw mogelijk beeld van een bepaald type bos moeten weergeven, zowel wat betreft soortensamenstelling als uitzicht; deze verschillende percelen liggen daarenboven in een welbepaalde volgorde die min of meer hun aardrijkskundige positie

- groepen
- grasperken
- loofhoutbestanden
- naaldhoutbestanden

ARBORETUM

t.o.v. elkaar weergeeft (= geografisch!). Daarnaast worden ook de groeisnelheid, weerstand en opbrengst, kortom rendement van deze exoten getest, met de bedoeling om de "veelbelovende soorten" te propageren (=dendrologisch). Het Arboretum is ongeveer 100 ha groot, en is verdeeld in twee afdelingen :

- 1) de Nieuwe Wereld, vnl. Noord Amerika (65 ha),
- 2) de Oude Wereld, vnl. Eurazië (35 ha).

Elke afdeling omvat 20 groepen van natuurlijke gemeenschappen met 1 of meer houtsoorten, op een perceel van 1 - 4 ha.

In totaal werden ongeveer 110 Gymnospermen ("naaldhoutsoorten") en 200 Angiospermen ("loofhoutsoorten") aangeplant.

N O O R D - A M E R I K A .

De Noordamerikaanse afdeling is het best uitgebouwd; daarom wordt die ook het meest bezocht en hier dan ook meer in detail besproken.

Dichtst bij de parkeerplaats bevinden zich de Arctische percelen, 1a (Noord-Alaska), 1b (Zuid Alaska), 11 (bekken van de Mackenzie-rivier), met enkele soorten sparren, berken en balsempopulieren.

Meer zuidwaarts, richting Jezus-Eik, volgen de Pacifische percelen (2 - 9) elkaar op, gekenmerkt door hun verscheidenheid aan naaldhoutsoorten. De rijkdom aan Gymnospermen van deze gebergten is wellicht te verklaren door het vroege ontstaan van deze ketens, waarop de (oude) naaldhoutsoorten beter standhielden tegen de uit het zuiden oprukkende (jongere) loofhoutsoorten.

Oostwaarts, richting Tervuren, liggen de Atlantische percelen (12 - 20), met hun indrukwekkend aantal loofhoutsoorten. Heel wat van deze soorten waren vóór de IJstijden nog inheems in onze streken (fossiele vondsten!), maar verdwenen precies tijdens die IJstijd-

perken doordat ze tijdens hun terugtocht naar het warmere zuiden niet over de west-oost gerichte bergketens zijn geraakt. Daarentegen zijn de ketens in Noord-Amerika noord-zuid gericht, dus met ideale ontsnappingsroutes voor de loofhoutsoorten in de tussenliggende dalen. Hierdoor wordt het begrijpelijk dat veel soorten uit Noord-Amerika het goed stellen in onze streken, denk even aan diverse Magnolia-soorten, de tulpenboom, de Amerikaanse eik, de trompetboom, de Amerikaanse vogelkers, de valse acacia,

Per perceel worden nu enkele markante soorten kort besproken, uit de Arctische en Pacifische bossen, die nu, in de lente, hun kleurrijkste aspect vertonen.

1a. NOORD ALASKA.

De SITKA-SPAR (*Picea sitchensis* (Bong.) Carr.) is als een spar te herkennen aan de zeer ruwe takjes met duidelijke, uitstekende bladsporen; de naalden zijn fijn en met een stekelpuntje aan de top, ze vertonen onderaan twee lichtblauwe banden. Hij komt voor van Alaska tot Californië, in gebieden met hoge luchtvochtigheid en neerslag; in Europa groeit hij dus het best in de meest atlantische gebieden, zoals Ierland, Schotland,

1b. ZUID ALASKA.

De WITTE BALSEMPOPULIER (*Populus trichocarpa* Hook.) is een hoge boomsoort, met kenmerkende populierenschors; de jonge bladeren en de knoppen bezitten een uitgesproken balsemgeur, de bladonderzijde is opvallend wit. Ook deze soort houdt het uit van Alaska tot Californië. Het is een zeer snelle groeier, met hoge opbrengst. In de herfst verkleuren de bladeren prachtig geel-zilverig.

2a. BRITS COLUMBIË.

De WESTERSE HEMLOCK(SPAR) (*Tsuga heterophylla* (Rafin.) Sarg.) met zijn zachte, vlakke en stompe, vrij korte naalden met witte onderzijde, die min of meer in een vlak liggen, is een zeer goed herkenbare soort. Hij komt voor van Zuid-Alaska tot Noord-Californië en kan daar tot 70 m hoog worden. De soort wordt soms in een (goede!) haag gesnoeid.

2b. EILAND VANCOUVER.

De DOUGLASSPAR (*Pseudotsuga taxifolia* (Lam.) Britt.) is soms iets moeilijker herkenbaar: de naalden zijn fijn, zacht, met twee witte strepen op de onderzijde, de bladsporen op de takjes zijn kleiner dan bij de echte sparren, de knoppen zijn spoelvormig en spits (zoals bij onze beuk!), de kegels bezitten opvallende drietandige dekschubben. deze soort wordt aangetroffen van Brits Columbië tot Noord-Mexico. Bomen tot 90 m hoog zijn niet zeldzaam. Het is een van de belangrijkste houtleveranciers in Noord-Amerika, die ca. 35% van de produktie vertegenwoordigd ("oregon pine").

3a. CASCADENGEBERGTE (onder 700 m)

De REUZENLEVENSBOM (*Thuja plicata* D. Don ex Lambert) lijkt wat op één van onze "dwergcypressen", maar de schubben zijn duidelijk breder, de onderzijde van elke kantschub vertoont een S-vormige witte streep, en de jonge takjes geuren bij aanraking duidelijk naar ananas; ook de kegels zijn anders gebouwd, meer langwerpig. Door de aanwezigheid van antibiotische stoffen in het hout biedt het een ongekende weerstand, en werd vandaar bij de Indianen gebruikt voor buitenhoutwerk (totem-

palen, kano's,

3b. CASCADENGEBERGTE. (700 - 1400 m)

De RONDBLADESDOORN (*Acer circinatum* Pursh) is een esdoornsoort die struikvormig blijft, laag en dicht vertakt, ⁺ bolvormig; het blad heeft een cirkelvormige omtrek, en vertoont een groot aantal fijne lobben, onmiskenbaar!

3c. CASCADENGEBERGTE. (boven 1400 m)

De EDELZILVERSPAR (*Abies procera* Rehd.) is een bijzondere sierlijke boom, met gladde schors en takjes (met niet-uitstekende, cirkelvormige bladsporen), en naalden die onder en boven blauwigwit zijn; de onderste naalden zijn kenmerkend naar buiten en naar voor gekromd. Deze soort komt voor in de staten Washington en Oregon.

4. OLYMPISCH GEBERGTE.

5. KUSTGEBERGTE IN OREGON.

De LAWSONCYPRES (*Chamaecyparis lawsoniana* (Murr.) Parl.) is een zeer algemeen gebruikte soort voor tuinhaagjes en groenschermen. De kantschubben raken elkaar Y-vormig op de bovenzijde van de takjes, de voorschubben vertonen bij doorvallend licht een duidelijke doorschijnende punt. Een groot aantal kultuurvormen zijn bekend, waardoor de plasticiteit van deze soort tot in het monstrueuze kan worden aangetoond.

6. KUSTGEBERGTE VAN NOORD-CALIFORNIË.

De KUSTSEQUOIAS (*Sequoia sempervirens* (D. Don) Endl.) vallen meteen op door hun roodbruine schors ("redwood"), die een zacht weefsel

vormt rond het hout. De platte naalden liggen bij deze soort in een vlak, de eenjarige takjes blijven groen. Het verspreidingsgebied is beperkt tot het nevelige kustgebied van Oregon en Californië, vandaar de naam. Gewoonlijk vormen de kustsequoias dichte bestanden, mede veroorzaakt door wortelopslag.

Enorme exemplaren zijn bekend, o.a. de Howard Libbery, 112 m hoog en 13 m omtrek. Toch zijn dit niet de hoogste bomen; de recordhouders zijn Australische Eucalyptus-soorten (tot 140m). In onze streken echter heeft de boom vaak last van de winterkoude.

7. SIERRA NEVADA.

De MAMMOETBOOM (*Sequoiadendron giganteum* (Lindl.) Buchholz) lijkt wel enigszins op de kustsequoia, vooral door de sterk gelijkende schors, maar deze bomen hier worden veel breder (tot 27 m omtrek), de naalden staan spiralig rond de takjes en zijn veel harder, stekelig, zowat sikkelvormig. Het natuurlijk areaal van deze soort is nog beperkter dan bij de vorige, nl. tot enkele geïsoleerde bossen op de westhellingen van de Sierra Nevada, tussen 1500 en 2400 m; In tegenstelling tot de vorige soort, vormt de mammoetboom open bestanden, met bijmenging van heel wat andere naaldhoutsoorten.

De REUZENZILVERSPAR (*Abies grandis* Lindl.) verschilt van de reeds eerder vermelde edelzilver-spar, door zijn opvallend ijl geplaatste naalden, die allen in een vlak liggen; verder kan men naalden van drie verschillende lengten onderscheiden, die elk in een welbepaalde hoek staan t.o.v. hun takje. Deze soort komt voor van Vancouver tot in Californië en kan daar tot 100 m hoog worden.

8. CENTRAAL ROTSGEBERGTE.

9. ZUIDELIJK ROTSGBBERGTE.

10. ANDESGBBERGTE (Zuid-Amerika)

Hier springt een boomsoort bijzonder in het oog, de APEBOOM of SLANGEDEN (*Araucaria araucana* (Molina) K. Koch), met zijn kaarsrechte stam en kransstandige zijtakken, waarop brede, driehoekige, leerachtige "naalden" staan ingeplant; tot dit genus behoren een 15-tal soorten, allen uit het zuidelijk halfrond.

11. BEKKEN VAN DE MACKENZIERIVIER.

Hier groeien o.a. drie sparresoorten dicht bijeen, een uitstekende gelegenheid om ze uit elkaar te leren kennen, nl. de witte, de zwarte en de rode spar (resp. *Picea glauca* (Moench) Voss, *P. mariana* (Mill.) Britten, *P. rubens* Sarg.); zelfs met behulp van een bomengids valt dit echt niet mee!

Dit zijn wel drie economisch zeer belangrijke houtsoorten o.a. voor de papierfabricatie.

12-20 ATLANTISCH NOORD-AMERIKA.

De bossen hier worden zoals vermeld gedomineerd door (een groot aantal) loofhoutsoorten. Ook in de percelen wordt dit weergegeven: het aspekt is totaal verschillend en de soortenrijkdom is beduidend groter dan in de vorige gebieden. Dit deel van het Arboretum is op zijn mooist in de herfst door de onbeschrijflijke kleurenpracht van eiken, esdoorns, elzen, meidoorns, met hun rode, gele, zilveren bladeren. Over deze loofhoutsoorten meer in een volgend deel van deze bespreking. Tot in de herfst!!!

Paul Goetghebeur.

activiteiten

kursus ikebana

Als slot van de cursus bezochten we de Ikebana tentoonstelling in het Arboretum van Kalmthout op 17/4/1983.

Het was een druilerige dag welke velen tegenhield mede te gaan. Toch waren we met 18 moedigen die liftend of met eigen vervoer vertrokken.

Onder deskundige leiding van mevr. Comhaire Gilberte bezochten we de tentoonstelling en gezien we er reeds waren vóór de dagelijkse opening, hadden we ruimte en tijd genoeg om elk stuk grondig te bekijken en te bestuderen. Het zal menigeen aanzetten ook zulke pronkstukken, al waren ze wel langs de gróte kant, toch ook eens op te bouwen. Veel geluk!!

Iedereen was werkelijk in bewondering voor deze tentoonstelling, waaraan ook Gilberte meewerkte. In een uniek kader, zó eenvoudig, anoniem, elk stuk, van klein tot groot, kwam voortreffelijk tot zijn recht. We genoten!

Na de picknick bezochten we onder leiding van een "charmante Kalmthoutse gidse" het Arboretum. Een festijn voor het oog en een hap gezonde licht geparfumeerde lucht voor de longen. Een wetenschappelijke opsomming geven van al de geziene planten zou een onbegonnen werk zijn. Voornamelijk trokken de diverse decoratieve kerselaars, appelaars en Japanse kweeperen in bloei onze aandacht, samen met de vroegbloeiende bodembedekkers en bloembollen. Naast de opvallende majestatische paardekastanjes, stonden we ook in bewondering voor de Oosterse charme van de pas uitgelopen Japanse esdoorns.

De zeer merkwaardige moerasplant *Lysichitum*, een arondskelk-achtige, trok ook onze aandacht met haar prachtige bloem. Bloem waarvan de innerlijke temperatuur iets hoger is dan de omgeving en aldus vele insecten aanlokt, welke uit dank de bevruchting zullen bevorderen. Een onvergetelijke wandeling.

Na pint en koffie trokken we weer naar huis. Diverse nieuwe gezichten zagen we op deze uitstap en iedereen was in de wolken.

Afspraken voor 11/6/1983 werden gemaakt.

Niettegenstaande de zwaar bewolkte hemel toch een gezellige en prettige dag om zomaar niet te vergeten!

M.P.

orchideeëntentoonstelling

De ORCHIDEEVRIEND hield tien jaar geleden in de Plantentuin van de Rijksuniversiteit te Gent, haar eerste vergadering.

De Orchideevriend wilde deze gebeurtenis niet onopgemerkt laten voorbijgaan en meende een belangrijke bijdrage te kunnen leveren aan de verspreiding en de cultuur van de orchideeën door een orchideeëntentoonstelling te houden om haar tienjarig bestaan te vieren.

Alle bezoekers, zelfs de meest veeleisende, zullen het roerend eens zijn dat het opzet uitzonderlijk geslaagd mocht genoemd worden. De Orchideevriend heeft immers bewezen dat haar leden tot fantastische dingen in staat zijn.

Daar de financiële middelen beperkt waren, werd het aanbod zeer graag aangenomen om het Palmarium van de Plantentuin te Gent hiervoor te gebruiken. Men kon hiermee immers het pril-
le begin van de vereniging nog eens extra onderlijnen. De palmbomen als *Phoenix canariensis*, *Howeia belmoreana* en *h. forsteriana*. Tra-

chycarpus fortunei evenals Araucaria's en zelfs Agathis robusta in deze tien meter hoge serre boden als het ware een natuurlijk kader waarin de kleurrijke pracht aan bloeiende orchideeën ten volle tot hun recht komen.

Het was prachtig, een festijn voor het oog.. De liefhebbers, beroepskwekers en plantentuin-
nen van binnen- en buitenland hadden werkelijk hun schoonste eksemplaren gestuurd.

In dit uniek kader was het heerlijk te wandelen en de dia- en fotoshots zullen zeker onvergetelijke momenten vereeuwigd hebben.

Konden we die eens allemaal verzamelen en samenbrengen in een " Weekendshow op multi-
screen " !

Er kwamen meer bezoekers dan verwacht en de zondagnamiddag sprak men zelfs van een overrompeling.

Ook wij waren op deze tentoonstelling vertegenwoordigd met een info-stand in de Victoria-kas. Buiten het dampbad dat de aanwezige gidsen ondergingen, hebben deze ook prachtwerk verricht gedurende die vier dagen. Publiciteit voor de Plantentuin met mini-wandelingetjes, planteninformatie, uitdelen van eigen geoogste zaden, enz. enz. dit leverde ons 135 nieuwe leden op. Groepsbezoeken zullen volgen, want ook hiervoor werden kontakten gelegd. Ook hadden we een paar zeer belangrijke ontmoetingen die zeker niet zonder gevolgen zullen blijven.

Een succes voor de inrichters, die ook op onze medewerking mochten rekenen, maar ook een succes voor de Plantentuin en onze vereniging!!!

K.O. & M.P.

in 't kort

UITSTAP NAAR HET ARBORETUM VAN TERVUREN.

Een pracht dag. Alles verliep uitstekend. Een pluim voor de leiding (P.Goetghebeur) en voor de autobus (!!!!). Verdere informatie zal in 't volgend nummer verschijnen.

Tijdens de

GENTSE FEESTEN

van Zo 17/7/83 tot en met Zo 24/7/83
vanaf 14 uur

elke dag gratis geleide bezoeken aan
de PLANTENTUIN.

Na de wandeling blijven we nog even
gezellig napraten!

VRIJ HOUDEN a.u.b. !!!....

za. 24 september 1983

Eendagsuitstap naar

**'t prinsenpark te retie &
bos en heide te kasterlee !**

Picknick meebrengen.

Vertrek om 9 uur stipt.

Samenkomst ingang Plantentuin.

Terug omstreeks 19 uur.

Degelijk en aangepast schoeisel.

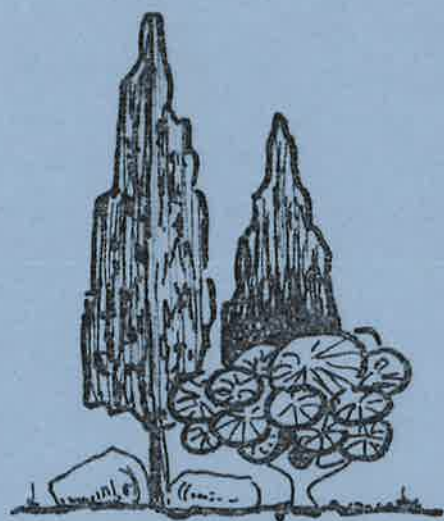
Deelname in de kosten : 300 Fr

te storten op onze rekening

nr. 001-1192154-03

vóór 10/9/83!

Iedereen welkom!

verantwoordelijke uitgever :

PLUS Marcel
Driesstraat 35
9218 GENT/LEDEBERG.

tel.: 091/31 03 71.

prijs per nr. 35 Fr

lidgeld	200 Fr
steunkaart	100 Fr
beschermlid	500 Fr
erelid	1000 Fr

rek.001-1192154-03